

ningsärenden inom hälso- sjukvården; hälften är yngre och har arbetat mellan ett och fem år med handläggningen.

På konsultbasis

Den medicinska bedömningen av varje ärende som nämnden prövar sker genom de läkare, tandläkare, sjuksköterskor m fl som är knutna till myndigheten på konsultbasis. Dessa förordnas av myndighetschefen och väljs efter kompetens inom vars och ens område. Det betyder i klartext att vi inte är intresserade av yngre läkare, t ex AT- läkare utan av specialister som har längre erfarenhet av sina områden.

Tre konsultläkare finns tillgängliga

På själva myndigheten tjänstgör tre s k kansliläkare. De finns tillgängliga, förutom för de bedömningar som ankommer på dem, för råd och stöd för juristhandläggarna i deras handläggning av ärendena.

De tre kansliläkarna är Andreas Kiland, docent och specialist i internmedicin och pediatrik, Arne Nygren, docent och specialist i internmedicin, samt Anders Somell, docent och specialist i allmän kirurgi.

Dessutom finns ett trettio-tal övriga läkare med motsvarande kompetens inom olika specialiteter, därjämte tandläkare, sjuksköterskor, barnmorska, sjukgymnast och psykolog, totalt drygt 40 personer som alla går igenom de ärenden som de har kompetens att bedöma. De är också föredragande i de ärenden som de har bedömt och som prövas av nämnden. Dessutom inhämtar nämnden yttranden från vetenskapliga råd och andra med särskild medicinsk kompetens i besvärliga och viktiga medicinska frågor.

En ytterligare kvalitetssäkring föreligger dessutom genom att varje beslut kan överprövas av länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt.

Mot den bakgrunden underrättas Socialstyrelsen om samtliga beslut från Ansvarsnämnden. Den juridiska handläggningen står också i likhet med vad som gäller all myndighetshandläggning under prövning av JO och JK.

Slutligen kontrolleras myndigheten organisatoriskt av regeringen (Socialdepartementet) i likhet med vad som gäller för alla myndigheter. Det föreligger författningskrav på årsredovisning, delårsrapporter samt i regleringsbrev krav på återrapportering avseende resultat vid fem tillfällen under året.

Fråga 2. Om av länsrätten ändrade beslut återförs:

Svaret är ja. Detta är en viktig del för oss där vi försöker att förbättra oss och

hitta metoder för att säkerställa att så sker. Svårigheterna och våra eventuella förbiseenden i detta hänseende beror på att en viss tid förflyter mellan våra beslut och ett eventuellt ändringsbeslut från länsrätten; ibland mer än ett år sammantaget i och med att våra föredragande finns på många olika håll i landet.

Fråga 3. Om åldersfördelningen bland våra drygt 40 föredragande:

Det stora flertalet är mellan 50 och 60 år. Våra kansliläkare är förstas alla pensionärer, varav en helt nybliven. Detta är ju en förutsättning för att de ska kunna stå till myndighetens förfogande på det sätt de gör.

Fråga 4. Om vilken erfarenhet nämndens ledamöter har av hälso- och sjukvård:

Som nämnts ovan ställer lagen inte något sådant krav på ordföranden. Av nämndens övriga åtta ledamöter kan följande erfarenheter utläsas. Representanter från Landstingsförbundet/Svenska Kommunförbundet (ledamot och tre suppleanter för denne) är för närvarande jurist, respektive distriktsläkare och sjukhusdirektör. Representanter från LO (ledamot och tre suppleanter) är oftast undersköterskor.

Representanter för Saco/SR (ledamot och tre suppleanter) är för närvarande två docenter (en från kirurgisk klinik, en från medicinsk klinik), en legitimerad läkare och en legitimerad tandläkare. Representanter från TCO (ledamot och tre suppleanter) är för närvarande legitimerade sjuksköterskor, en barnmorska och en biomedicinsk analytiker.

Bland de övriga fyra ledamöterna återfinns folkvalda riksdagsmän och före detta riksdagsmän, där m har en ledamot (tre suppleanter), fp, c och kd en ledamot (fem suppleanter), s och v vardera två ledamöter (sex suppleanter). Av dessa är för närvarande flera sjuksköterskor, ett landstingsråd med bakgrund som sjuksköterska och en skötare.

Fråga 5. Om HSANs budget:

Enligt regleringsbrev den 19 december 2002 är det ramanslag HSAN disponerar 25 473 tkr. •

Blodtryck mellan tro och tvivel

■ Den intensiva debatten kring hypertoni (LT 21/2003, sidorna 1917-20) är av principiellt intresse. Frågan är om blodtrycksbehandlingen redan gått över sina gränser – »Stopp, skeppare, sjön är slut!« – eller om nya utmaningar väntar. Det finns minst tre andra områden med liknande problem.

Diabetes i olika former är den minst kontroversiella av folksjukdomar med liknande strukturproblem som hypertoni. Som cellskådare (cytolog) kan man direkt se hur dåligt celler mår av små rubbningar i exempelvis osmolalitet. Det är lätt att föreställa sig att skadade endotelceller utvecklar förfettning och ärr. Värdet av skärpt sockerkontroll visas också av framstegen vid vård av diabetesmodrar.

Kemoterapi mot måttligt höga nivåer av blodfetter är fortfarande föremål för en debatt, där lundaforskaren Uffe Ravnskov utmärkt sig internationellt [1]. Ett annat område under omvärdering är berikning, kosttillskott och vitaminbehandling [2]. Födans folat har nyligen blivit föremål för en uppdatering i moderna modellsystem [3]. Den första populationsbaserade avhandlingen om latent brist på kobalamin och folat hos äldre har också nyligen försvarats [4]. En rimlig tolkning är att varannan äldre utvecklar sådan brist under sina sista 10 levnadsår.

Dags för utsättningsförsök?

Ingen förnekar att brist på kobalamin och/eller folat i uttalade fall ger svåra sjukdomar [5]. Frågan är närmast ett problem om gränsdragning, hur fort man ska misstänka, utreda och behandla. Hypertoni utgör sannolikt ett motsvarande problem. Diuretika och betablockerare är effektiva och billiga, men många patienter har svårt att tåla biverkningarna. Kanske mer vore att vinna på kontrollerade utsättningsförsök. Små välupplagda utsättningsstudier skulle kanske vara ett genombrott för den patientnära forskningen vid de nya medicinska högskolorna?

Bo Norberg

internist, medicinkliniken,
Norrlands Universitetssjukhus, Umeå
bo.norberg@vll.se

I Läkartidningens elektroniska arkiv
<http://ltarkiv.lakartidningen.se>
är artikeln kompletterad
med fullständig referenslista.